




LA SINODALITAT COM A
«CAMINAR JUNTS»
EN L'ESGLÉSIA

Salvador Pié-Ninot



EMAÚS 170

CPL
editorial

Salvador Pié-Ninot

**La sinodalitat
com a
«caminar junts»
en l'Església**

Col·lecció Emaús 170
Centre de Pastoral Litúrgica

Fotografia de la coberta: piqsels.com

© Edita: CENTRE DE PASTORAL LITÚRGICA
Diputació, 231 – 08007 Barcelona
Tel. (+34) 933 022 235
cpl@cpl.es – www.cpl.es

Primera edició: octubre de 2021

ISBN: 978-84-9165-475-9
Dipòsit legal: B 17152-2021

Printed in UE

Imprimeix: Ulzama digital, S.L.



Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Introducció.....	7
La sinodalitat eclesial: ¿què és? ¿què significa?	11
I. La «sinodalitat» com a forma de viure l'Església com a «Poble de Déu».....	11
II. Vers una Església constitutivament sinodal.....	15
III. El «nosaltres eclesial» i el Concili de Jerusalem de Fets 15: Bases bíbliques de la sinodalitat.....	21
IV. Vers una sinodalitat amb «discerniment eclesial».....	25
Els instruments de la sinodalitat eclesial.....	33
I. L'aconsellar en l'Església: Dret-deure de tots els fidels.....	33
II. La sinodalitat i el caràcter consultiu dels organismes eclesials.....	38
III. aconsellar en l'Església: ¿Com?.....	40
IV. ¿Com participar i compartir sinodalment les decisions?	43
V. Deu pistes per descobrir la «sinodalitat viscuda».....	45
Cloenda: «Caminar junts amb la confiança ferma que ens dona l'Esperit».....	49

Nota bibliogràfica.....	55
I. Documents oficials sobre la sinodalitat.....	55
II. Bibliografia.....	56

sigui àmpliament compartida i hagi experimentat positives formes d'actuació, apareix necessitada de principis teològics clars i orientacions pastorals incisives. D'aquí el llindar de novetat que el papa Francesc invita a travessar» (CTI núm. 8 i 9).

III. EL «NOSALTRES ECLESIAL» I EL CONCILI DE JERUSALEM DE FETS 15: BASES BÍBLIQUES DE LA SINODALITAT

El «*nosaltres-eclesial*» apareix en les descripcions de la vida de la primera comunitat en el llibre dels *Fets dels Apòstols* (Fets 2,42-47 i Fets 4,32-35). La imatge que Lluç vol sintetitzar en aquests dos textos s'ha fet present de forma eficaç en la història de l'Església com a model de referència, que bé es pot qualificar com una *viva experiència àmplia i genèrica de sinodalitat*:

«(Els primers cristians) eren constants a escoltar:

1. l'ensenyament dels apòstols;
2. i a viure en comunió fraterna (*koinônia*);
3. a “partir del pa” (*Eucaristia*);
4. i assistir a les pregàries.

Per mitjà dels Apòstols es feien molts prodigis i senyals, i la gent sentia gran respecte. Tots els creients vivien units i tot ho tenien al servei de tots, venien les propietats i els béns per distribuir els diners de la venda segons les necessitats de cadascú. Cada dia eren constants a assistir unànimement al culte del temple. A casa, partien el pa i prenien junts el seu aliment amb joia i senzillesa de cor. Lloaven Déu i eren ben vistos de tot el poble. I cada dia el Senyor afegia a la comunitat els qui acollien la salvació» (Fets 2,42-47).

«La multitud dels creients tenia un sol cor i una sola ànima, i cap d'ells no considerava com a propis els béns que posseïa, sinó que tot estava al servei de tots. Amb gran poder els apòstols donaven testimoni de la resurrecció de Jesús, el Senyor, i la gràcia abundosa de Déu actuava en ells. Ningú d'entre ells no vivia en la indigència, perquè tots els que eren propietaris de terres o de cases les venien, portaven el producte a la venda, i el dipositaven als peus dels apòstols. Després era distribuït segons les necessitats de cadascú» (Fets 4,32-35).

Aquests dos textos mostren com des dels inicis es vivia el «nosaltres-eclesial» que marcarà tota la història de l'Església, a partir del concepte eclesiològic central de la «comunió fraterna» (*koinônia*), que és alhora espiritual i material, tal com «la fracció del pa», que és expressió de l'Eucaristia, celebrada com a «pa partit» per compartir amb tothom (cf. Mt 14,19; 1Co 10,16).

I, en aquest context del «nosaltres-eclesial», es constata que «la sinodalitat expressa que tota l'Església és subjecte protagonista. I que els creients són “*synodoi*” (caminants amb altres), companys de camí, cridats a ser membres actius en tant que participants de l'únic sacerdoti de Crist (cf. LG 10) i destinataris dels diversos carismes donats per l'Esperit Sant (cf. LG 12.32), amb vista al bé comú. La vida sinodal testimonia una Església constituïda per membres lliures i diversos, units entre ells en comunió, que es manifesta en forma dinàmica com un sol subjecte comunitari, que fonamentant-se en la pedra angular que és Crist i en les columnes que són els apòstols, és edificat com moltes pedres vives en una “casa espiritual” (cf. 1Pe 2,5), “casa de Déu en l'Esperit” (Ef 2,22)» (CTI núm. 55).

En el mateix context del «nosaltres-eclesial» dels inicis de l'Església primitiva, els *Fets dels Apòstols* també ofereixen una narració més específica d'experiència inicial sobre la *sinodalitat de forma més concreta* en la història de l'Església en l'anomenat «Concili de Jerusalem» o millor «Concili Apostòlic» de Fets 15,1-35.

La qüestió clau era aquesta: ¿Cal ser jueu circumcidat per ser cristià? Per una banda, l'apòstol Jaume defensava que sí; en canvi, l'apòstol Pau considerava més aviat que no; i l'apòstol Pere com a mediador proposarà un discerniment final conciliar: Que no cal ser jueu per ser cristià, però els nous cristians –provinents del món pagà– han de respectar les tradicions jueves, com no menjar carn sacrificada i no practicar unions il·legals. Heus ací els textos centrals de Fets 15,23.27.29:

«Els Apòstols i els qui presidien la comunitat van decidir, amb tota la comunitat, donar una carta als enviats a Antioquia tot dient-los: “Us enviem Judes i Siles, que us exposaran de paraula això mateix que us diem per escrit que és: **L'ESPERIT SANT I NOSALTRES HEM DECIDIT** de no imposar-vos cap més càrrega que aquestes indispensables: Absteniu-vos de la carn sacrificada i d'unions il·legals... Fareu bé de guardar-vos de tot això”».

En efecte, aquest esdeveniment, per la forma participada i col·legial de dur-se a terme, visibilitza una praxi «sinodal» (v. 12). Alhora apareix amb particular rellevància la solemne afirmació del discerniment conjunt: **L'ESPERIT SANT I NOSALTRES HEM DECIDIT**, amb una fórmula usual per expressar les decisions solemnes. I, per això, no és estrany que després aquesta fórmula esdevingués paradigmàtica per a la història dels Concilis.

De fet, el capítol 15 és considerat com el punt central dels *Fets dels Apòstols*, així com l'esdeveniment més important de l'Església Apostòlica segons la descripció llucana. Alhora se subratlla el seu caràcter clarament redaccional que, mitjançant una escena de gran força dramàtica, testimonia una qüestió decisiva de la vida eclesial primitiva, manifesta una imatge i un concepte d'Església ben significatius. Cal dir que la recerca històrica d'aquests darrers temps accentua de nou la influència del «Concili Apostòlic» sobre la teologia dels Concilis i de la sinodalitat en la història de l'Església.

Sis són els punts de la idea de Concili de Fets 15 que són importants a retenir en vista del desenvolupament posterior de la idea sinodal i conciliar. Primer, que es tracta d'una assemblea general que supera la pròpia comunitat i que aplega els responsables de l'Església (v. 6); segon, aquesta assemblea acaba amb una decisió que té caràcter obligatori per a tots (v. 22s.); tercer, la decisió respon a la pregunta que han plantejat els creients (v. 8.10); quart, la decisió és proclamada més enllà de Jerusalem i virtualment a tota l'Església (v. 22s.30s.); cinquè, Pere té una funció decisiva de discerniment en aquest Concili (v. 7); i sisè, l'actitud de la comunitat acollint la proclamació del decret apostòlic des del callar a l'escoltar (v. 12), passant per l'enviar Pau i Bernabé (v. 22), fins a l'alegria i el consol per la lectura del decret (v. 30s.), apunten a la importància de la «recepció» en la praxi conciliar, tan significativa en la seva història.

Aquesta narració, a més, presenta un procediment exemplar de resolució d'un conflicte en l'Església. La qüestió no és saber com s'eviten les crisis, sinó com es tracten. En aquest sentit, l'escenari té aquestes etapes: 1) el desacord no s'elimina ni es resol autoritàriament, sinó que és objecte d'un debat en què participen els reunits en l'assemblea (v. 2-4.12); 2) es té en compte el testimoni dels implicats (v. 24); 3) els apòstols presents (Pere, Pau i Jaume, segons Ga 2,2-9), amb el ancians, assumeixen la seva responsabilitat, sol·licitant l'adhesió de tots (v. 25); 4) el criteri del discerniment es busca en l'Escriptura (v. 15-17), però uns i altres es refereixen a la seva experiència personal per comprendre la posició adversa (v. 8.10-11); 5) l'argumentació té un denominador comú de postures creients: l'actuar diví (v. 8-9.16-17), particularment de l'Esperit Sant (v. 8.28); 6) alhora se cerca una fórmula de compromís (v. 20), que possibilita el poder viure conjuntament, tot protegint les identitats respectives; 7) la resolució és transmesa a la part implicada per una delegació provinent de les dues posicions presents (v. 22). En definitiva Fets 15 és el *primer esdeveniment específic i formal de sinodalitat eclesial*.

IV. VERS UNA SINODALITAT

AMB «DISCERNIMENT ECLESIAL»

Es pot afirmar, doncs, que la sinodalitat proposada en tots els documents eclesials recents citats és *una sinodalitat viscuda i exercida com un discerniment eclesial*. En efecte, ja els *Fets dels Apòstols* testimonien models de discerniment en els que l'Esperit guia l'Església